

Zápočtová písemka NSTP198 – 4. 12. 2009

1. Mějme urnu a 3 koule. V každém kroku budeme koule z urny odebírat nebo do urny přidávat podle následujícího schématu. Pokud je urna prázdná, naplníme ji všemi třemi koulemi. V opačném případě z urny odebereme s pravděpodobností $\frac{1}{3}$ dvě koule, s pravděpodobností $\frac{1}{3}$ jednu kouli a s pravděpodobností $\frac{1}{3}$ žádnou kouli. Pokud bychom měli odebrat více koulí než se právě v urně nachází, tak odebereme všechny koule, které v urně jsou. Nechť X_n značí počet koulí v urně po n krocích.
- Ukažte, že $\{X_n\}_{n \in \mathbb{N}}$ tvoří homogenní Markovův řetězec.
  - Určete matici pravděpodobností přechodu $\mathbb{P}$.
  - Klasifikujte stavy řetězce.
  - Předpokládejte, že počáteční rozdělení je rovnoměrné (každý stav má stejnou pravděpodobnost) a spočítejte absolutní pravděpodobnosti po prvním kroku.
  - Spočítejte stacionární rozdělení (pokud existuje).
2. Klasifikujte stavy Markovova řetězce s maticí pravděpodobností přechodu

$$\mathbb{P} = \begin{pmatrix} \frac{1}{3} & \frac{1}{6} & 0 & \frac{1}{4} & \frac{1}{4} \\ 0 & \frac{1}{4} & \frac{1}{2} & 0 & \frac{1}{4} \\ 0 & \frac{1}{2} & \frac{1}{4} & 0 & \frac{1}{4} \\ \frac{1}{4} & 0 & \frac{1}{2} & \frac{1}{4} & 0 \\ 0 & \frac{1}{4} & \frac{1}{4} & 0 & \frac{1}{2} \end{pmatrix}.$$

Spočítejte stacionární rozdělení (pokud existuje) a určete matici pravděpodobností absorpce do množiny trvalých stavů.

3. Uvažujme částici, která se pohybuje po celočíselných bodech na přímce. V každém kroku se posune o jednotku dál od nuly s pravděpodobností $1/4$ a o jednotku blíž k nule s pravděpodobností $3/4$. V případě, že je v nule přejde s pravděpodobností $1/2$ do 1 a s pravděpodobností $1/2$ do -1 . Označme X_n vzdálenost částice od nuly v čase n .
- Určete matici pravděpodobností přechodu Markovova řetězce $\{X_n, n \in \mathbb{N}_0\}$.
  - Klasifikujte stavy řetězce.
  - Určete stacionární rozdělení (pokud existuje).